

NASIRALI İSA'NIN ARKA PLANI¹

Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÇETİN²

ÖZET

Matta'da "Hirodes öldükten sonra, Rab'bin bir meleği Mısır'da Yusuf'a rüyada görünerek, «Kalk!» dedi. «Çocuğu ve annesini al, İsrail diyarına dön. Çünkü çocuğu öldürmek isteyenler öldü.»²¹Bunun üzerine Yusuf kalktı, çocuğu ve annesini alıp İsrail diyarına döndü. ²²Ama Yahudiye'de Hirodes'in yerine oğlu Arhelas'ın tahta geçtiğini duyunca oraya gitmekten korktu. Rüyada aldığı buyruğa uyarak Celile bölgesine gitti. ²³Oraya varınca Nasıra denen kente yerleşti. Bu, peygamberler aracılığıyla bildirilen, «O'na Nasıralı denecektir» İsa'nın, ailesiyle Nasıra'ya taşındığında peygamberlerin söylediklerini yerine getirdiği, Nasıra olarak adlandırılacağı söylenir. Bu terimin benzersizliği ve Eski Ahit'te hiçbir yerde bulunmayan Nasıra kenti nedeniyle birçok görüş öne sürülmüştür.

Bütün Matta İncili, İsa'yı Kutsal Yazılar ışığında veya Hristiyanların Eski Ahit olarak adlandırdığı şekilde tasvir eder. Matta İncili "Eski Ahit'in yaygın kullanımı" içeriyor bu durum birçok kişinin İncil'in Yahudi anlayışına yönlendirmesine yol açıyor. Buna dayanarak, Eski Ahit'in kullanımı ile ilgili "ilk okuyucu Yahudi Hristiyanlardı" diye düşünöldü. Dolayısıyla Matta, İsa'yı Yahudilerin beklediği kişi olarak sunmak için Kutsal Yazıları kullanır. İsa yalnızca Yahudi halkı tarafından beklenmiyordu, aynı zamanda Mesih olarak onlar için çok şey başardı. Yahudi bir Hristiyan olan Matta, İsa'nın Mesih olduğuna inanıyorsa, Kutsal Yazılar, İsa'nın Mesihliği için sahip olduğu en iyi delildir.

Matta'nın teolojisinin temel anahtarı; İsa, tüm Tanrı'nın amaçlarını yerine getirmeye başlamıştır. İsa, Kutsal Yazılardaki her şeyin yerine getirilmesidir, bu yüzden Matta bu Müjde'yi Yahudilere yazar. "Matta için İsa'nın doğumu, kehanetlerin öngördüğü önceden belirlenmiş bir planın parçasıdır. Bu nedenle, söz konusu kehanetlerin alıntılanması Matta tarafından yalnızca İsa'yı Mesih olarak kanıtlamakla kalmayıp, aynı zamanda Tanrı'nın planını da göstermek için sunulan kanıtlardır. Tanrı, Matta'nın bu Müjde'de sunduğu planında ortaya çıkar.

Anahtar Kelimeler: Matta, İsa, Nasıra, Yeni Ahit

---

¹ Bu Makale 2-4 Kasım 2019 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen ASEAD 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildiriden geliştirilmiştir.

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi, hulyacetin@comu.edu.tr

ABSTRACT

In Matthew 2:23 Jesus is said to have fulfilled what the prophets spoke when he and his family moved to Nazareth, that he shall be called a Nazarene. Due to the uniqueness of this term and the town of Nazareth being found nowhere in the Old Testament, multiple views have been proposed. These views include Jesus of the despised town of Nazareth, Jesus as a Nazirite, and Jesus as the branch from Isaiah 11:1. Each of these views propose their own interpretation of this Old Testament citation. However, these views often do not acknowledge the possibility of multiple meanings intended by Matthew, thus ignoring the depth and purpose behind Matthew's portrayal of Jesus as the one who fulfills the Old Testament Scriptures.

The entire Gospel of Matthew depicts Jesus in the light of the Scriptures or as Christians call it the Old Testament. The Gospel of Matthew contains the yaygın widespread use of the Old Testament bu, which leads many to refer to the Jewish understanding of the Bible. Based on this, it was thought that the first reader of the Old Testament was Jewish Christians. Matthew therefore uses the Scriptures to present Jesus as the person the Jews are waiting for. Jesus was not only expected by the Jewish people, but also accomplished much for them as Christ. If Matthew, a Jewish Christian, believes that Jesus is the Messiah, then the Scriptures are the best evidence for Jesus Christ.

The key to Matthew's theology; Jesus has begun to fulfill the purposes of all God. Jesus is the fulfillment of everything in the Scriptures, so Matthew writes this Gospel to the Jews. "For Matthew, the birth of Jesus is part of a predetermined plan predicted by prophecies. Therefore, the citation of these prophecies is not only proof by Matthew that Jesus is the Messiah, but also to show God's plan. God appears in Matthew's plan in this Gospel.

Keywords: Matthew, Jesus, Nazareth, New Testament

GİRİŞ

Matta 2:23'te "Oraya varınca Nasıra denen kente yerleşti. Bu, peygamberler aracılığıyla bildirilen, «O'na Nasıralı denecektir» sözünün yerine gelmesi için oldu." ifadesinde açıklık olmadığı yönündeki fikirler Hristiyan teologlar ve bilim insanları tarafından tartışılmıştır. Bu Pasajı, Matta, İsa'nın doğum öyküsünü anlattıktan sonra ifade eder. Bu metinde, Matta, Eski Ahit'te yer alan kutsal yazılarda sözü edilen şeylerin nasıl tekrar yerine geldiğini göstermiştir. Bununla birlikte, Matta 2:23'ün karışıklığa sebep vermesi, Hz. Hz. İsa'nın Matta'ya göre yerine getirdiği bilinmeyen peygamberlikten kaynaklanmaktadır. Matta doğrudan Eski Ahit'e nokta atış yaparak atıfta bulunsaydı böyle bir tartışma söz konusu olmazdı. Burada ifade edilen "Peygamber aracılığıyla bildirilen, O'na Nasıralı denecektir" sözüne Eski Ahit'te nereye atıf yapıldığı belirsizdir. Birçok alıntı doğrudan bir tanıtım formülü ile sunulmaktadır.³ Ancak Matta Hz. İsa'nın ailesinin bu kehaneti yerine getirmek için Nasıra'ya taşındığını dile getirmektedir; ancak sözünü ettiği bu kehanet bugün tam olarak anlaşılabilir değildir. Daha doğrusu Matta bu pasaja Eski Ahit'te hangi peygamberlerin sözünün yerine geldiğine dair dipnot vermemiştir.

³ G.K. Beale, Handbook on the New Testament Use of the Old Testament (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2012), 29

Nasıralı İsa'nın bir Yahudi din adamı olarak inançlarının, öğretilerinin tümü, Eski Ahit yazılarına, İbrahim, Musa, Davut ve Yeşaya gibi karakterlere ve aynı zamanda "Kutsal Yazılar" dan alıntılara dayandığı tezini desteklemek için Hristiyan Teologlar Matta'nın atıfta bulunduğu ve hatta inandığı konulara Eski Ahit'in farklı bölümlerinde bulmaya çalıştılar. Çünkü Eski Ahit'e yapılan atıfların hepsi Nasıralı İsa'nın öğretisinin ve doktrinlerinin ortak paydaşlarını oluşturur. Bu konuda ağır basan üç görüş tespit ettiler. Birincisi, Matta'nın Hz. İsa'ya Nasıra denen referansı, Yahudiler tarafından hor görüldüğü pasajdan daha önce belirtilen Nasıra şehri ile ilgilidir. Bu görüş, Nasıra'nın İsrail'de ilk yüzyıldan kalma bir şehir olduğunu böylece Eski Ahit'in önceden haber verdiği dışlanan yerilen Mesih'in Hz. İsa olduğunu göstermektedir.

İkinci görüş, Matta'nın, Nasıra için Yunanca ve Yeşaya 11:1'den kök veya dal için İbranice kelimesiyle çıkan kelimeleri kullandığını gösteriyor. Bu iddia, Yeşaya pasajının mesihsel bağlamına dayanmaktadır.

Üçüncü bir görüş, Matta'nın Hz. İsa'ya 13: 5 Hakimlerde Şimşon'un doğumu⁴ ile ilgili ve Şimşon'un Tanrı tarafından ana rahmindeyken kutsal kabul edilerek Tanrıya adanmış, İsrail'i Filistinlilerin elinden kurtaracak biri olarak sunulması Nasıralı İsa'ya atıf yapıldığı iddia edilmiştir. Bu görüş, Hz. İsa ile Şimşon'un arasında bir tür tipolojik bağlantı olduğunu ve Hz. İsa'nın bu Eski Ahit insanı ve temasının yerine getirildiğine işaret edebilir denildi. Bu görüşün varyantları içindeki temel sonuç, Matta'nın Hz. İsa'yı Tanrı'nın Kutsal'ı olarak göstermesidir.

Matta'nın bu pasajda ne dediğini daha iyi anlaşılabilmesi için burada daha fazla dikkat ve incelemelerin yapılması gerekmektedir. Yok sayılan ya da yazılmayan bir teori, bu pasajda Matta'nın doğum anlatısının, her şeyin yerine getirilmesi olduğu yönündeki tezini tamamladığı fikridir. Matta'nın belirli bir pasaja ya da temaya değil de, birçok pasaja atıfta bulunması mümkün mü? Baskın olan üç görüş ışığında, Matta bu görüşlerin hepsini içine alarak ve böylece Hz. İsa ve onun Mesihliği hakkında derinlemesine anlam ifade eden doğum hikayesine bağlayarak Tanrı'nın Kutsalı olarak öne sürmektedir.

YENİ AHİT VE ESKİ AHİT BAĞLAMI

Bütün Matta İncili, Hz. İsa'yı Kutsal Yazılar ışığında veya Hristiyanların Eski Ahit olarak adlandırdığı şekilde tasvir eder. Matta İncili "Eski Ahit'in yaygın kullanımı" içerir bu durum birçok kişinin İncil'in Yahudi anlayışına yönlendirmesine yol açar.⁵ Buna dayanarak, Eski Ahit'e sürekli atıf ve vurgu yapılması "ilk okuyucu Yahudi Hristiyanlardı" diye düşünüldü.⁶ Dolayısıyla Matta, Hz. İsa'yı Yahudilerin beklediği kişi olarak sunmak için Kutsal Yazıları kullanmıştır. Hz. İsa yalnızca Yahudi halkı tarafından beklenmiyordu, aynı zamanda Mesih olarak onlar için çok şey ifade ediyordu.

⁴ "Çünkü gebe kalıp bir oğul doğuracaksın. Onun başına ustura değmeyecek. Çünkü o daha rahmindeyken Tanrı'ya adanmış olacak. İsrail'i Filistliler'in elinden kurtarmaya başlayacak olan odur."

⁵ David Turner, *The Gospel of Matthew*, Cornerstone Biblical Commentary (Carol Streams, IL:Tyndale House Publishers, 2005), 13.

⁶ Donald Hagner, *Matthew 1-13*, World Biblical Commentary (Nashville, TN: Thomas Nelson, 1993), lxiv.

Yahudi bir Hristiyan olan Matta, Hz. İsa'nın Mesih olduğuna inanıyorsa, Kutsal Yazılar, Hz. İsa'nın Mesihliği için sahip olduğu en iyi delildir. Matta'nın teolojisinin temel anahtarı; Hz. İsa, tüm Tanrı'nın amaçlarını yerine getirmeye başlamasıdır.⁷ Hz. İsa, Kutsal Yazılardaki her şeyin yerine getirilmesidir, bu yüzden Matta bu Müjde'yi Yahudilere yazar. "Matta için Hz. İsa'nın doğumu, kehanetlerin öngördüğü önceden belirlenmiş bir planın parçasıdır.⁸ Bu nedenle, söz konusu kehanetlerin alıntılanması Matta tarafından yalnızca Hz. İsa'yı Mesih olarak kanıtlamakla kalmayıp, aynı zamanda Tanrı'nın planını da göstermek için sunulan kanıtlardır. Tanrı, Matta'nın bu Müjde'de sunduğu planında ortaya çıkar.

Pasaj, Hz. İsa'nın doğum öyküsünde, özellikle Hz. İsa'nın ilk dönem yaşamıyla ilgili bu anlatının sonunda bulunur. Pasajın paragrafına çıkan metin, alıntılar ve tipoloji de dahil olmak üzere Eski Ahit referanslarıyla doludur. Doğum öyküsünün Matta'nın Hz. İsa'yı Kutsal Yazıların yerine getirmesi olarak sunmasının temeli olduğu anlaşılmaktadır. Yeni Ahit doğum öyküsünün bu bölümünü, Mesih olarak Hz. İsa'yı kanıtlamak için bir takım delillere dayandırır. Her şeyi kim yapabilir? Davud soyundan biri,⁹ Kutsal Ruh tarafından tasarlandı ve bir bakire tarafından doğdu¹⁰ Beytlehem'de doğdu,¹¹ Mısıra kaçtı¹² Nasıraya döndü.¹³ Bu anlatı söz / yerine getirme literatürü bakımından zengindir. Matta Hz. İsa'yı ölen tekrar dirilen olarak sunar ve okuyucunun yaşam şeklinde bir değişiklik olmasını ister. Tabii ki, onu Mesih olarak nitelemek için Hz. İsa'nın doğumunun bu anlatımında önemli bir yere sahip olduğunu da vurgular. İncelenen pasajı içeren bu paragraf, metinde, Hz. İsa'da bulunanların yerine getirildiğinin kanıtı olduğunu destekler. 23. pasajın ardından Matta, Vaftizci Yahya hizmetine geçer. Yahya'nın Yehuda'nın çölündeki hizmeti Hz. İsa'nın Mesih'liğinin bir başka kanıtı olarak devam eder, ancak doğum anlatımından sonraki bölüm gibi görünüyor. Birçok yorumcu, pasajı 23'ü doğum hikayesini bitirmeyi ve devam etmek için üçüncü bölümü kabul eder. Örneğin Hagner'in ana hatlarında Matta 2:23, "doğum ve bebeklik hikayeleri"ndeki son pasajdır, ardından "Göklerin Egemenliği" (Matta 3: 1-4: 11) olarak adlandırdığı pasaj gelir.

MESİH BEKLENTİLERİ

Yahudilerin beklediği Mesih'in özellikleri nelerdir? Yahudiliğin içinde, Hz. İsa'nın zamanında Mesih beklentileri vardı. Ancak Yahudiliğin farklı mezhepleri arasında farklı düşünceler mevcuttu. Bird: "Yahudiliğin Mesih'e karşı tek tip bir inancı olmadığını" söylüyor.¹⁴ Yahudilerin tam olarak kim veya ne beklediğine bakılmaksızın, Eski Ahit'te vaat edilmiş bir şey için hazır dılar. Kutsal Yazılar'ın "Mesihsel bir yörüngeye yerleştirildiğini"¹⁵ iddia etmiştir.

⁷ R. T. France, Matthew, Tyndale New Testament Commentaries (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1985), 38.

⁸ Kenneth R. R. Gros Louis, Literary Interpretations of Biblical Narratives vol. 2 (Nashville, TN: Abingdon, 1982), 284.

⁹ Matta 1:1-17

¹⁰ Matta 1:18,23

¹¹ Matta 2:5

¹² Matta 2:15

¹³ Matta 2:23

¹⁴ M. F. Bird, Are You the One Who is to Come? (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009), 26.

¹⁵ Bird, a.g.e., 46.

Bu, Matta'nın neden bu amaç doğrultusunda yazdığını açıklar. Yahudi halkının, Kutsal Yazılar hakkında olanın Hz. İsa olduğunu kendi Kutsal Yazılarından göstermesi gerekiyordu. Ek olarak, Mesih'î beklentiler Eski Ahit Kutsal Yazılarıyla sınırlı değildir. Bird'ün dediği gibi, birinci yüzyılda çeşitli Mesihçe beklentileri vardı. Yahudi "Pseudepigrafa kitaplarında" dört belge "Mesih'e ana göndermeler içerir.¹⁶ Bu referanslardan biri Süleyman'ın Mezmuru 17: 21-33'ten geliyor. "Özetle, Mesih, Rab'ın kendisi sonsuza dek bizim kralımızdır.¹⁷ Ayrıca, Enoch 1: 37-71 "Seçilmiş olan, Dürüst olan, Mesih ve İnsanın Oğlu" adlarını "aynı Mesih ve eskatolojik figür için farklı başlıklar" olarak adlandırmaktadır.¹⁸ Yahudi Pseudepigrafa'dan gelen tüm bu referanslar, birinci yüzyılda yaygın ve çeşitli Mesih beklentilerine bir bakış açısı sağlar.

Pseudepigrafaa, Yahudi edebiyatının ilk yüzyıl boyunca, mesihî beklentileri içeren tek kaynak değildir. Kumran yazıtları (Ölü Deniz) da ayrıca Mesih'ten bahseder, ancak bir yerine, iki Mesih'ten söz eder.¹⁹ Bu Mesihlerden bir tanesi, "Kumran'dan yıllar sonra hahamlara kadar" tamamen Yahudi Mesih ve eskatolojik gelenekleriyle tamamen tutarlı görünen "fethedilmiş bir kraliyet Mesih" beklentisiydi.²⁰ İkinci Mesih "rahip bir Mesih" ki "Mesih, kralına eşlik etmeyecek, aynı zamanda ona hükmedecek" diyen Kumran mezhebinin rahipliği yükseltme değer verme ve diğerlerinin değerlerini düşürmesine uyuyor.²¹ Kumran yazıtları yine, Hz. İsa'nın zaman dilimi boyunca Mesihî beklentiye daha fazla uyum sağlar.

Hz İsa'nın zamanında mesih beklentisi farklı olsa da genel olarak, mesihçi beklentiler yaygındı. Matta'nın Yahudi okurları bu inançların bir kısmının farkında ya da büyük ihtimalle bu görüşlere katılıyorlardı.

AŞAĞILANMIŞ NASIRALI (HZ.) İSA

Bu metnin Nasıralı İsa'ya atıfta bulunduğu görüşü Eski Ahit'te kendisini belli bir pasajda değil, genel bir tema ya da öğretimle gösterir. Bu görüş, pasajın, Hz. İsa'nın Eski Ahit'te öngörüldüğü gibi aşağılanmış ve beklenen Mesih olduğunu kanıtladığını göstermektedir. Eski Ahitte Nasıralı ya da Nasıra ifadesinden hiçbir şekilde söz edilmez. Pasaj, "Nasıra denilen bir şehirde" yaşayan Hz. İsa'nın peygamberlerin söylediklerini yerine getiren eylem olduğunu belirtir. Eski Antlaşma'da Nasıra'dan hiç söz edilmezse, bu, peygamberlerin söylediği her şeyi nasıl yerine getirebilirdi? Yeni Ahit yorumcuları, Nasıra'nın Nathanael'in²² Yuhanna1'deki yorumuna dayanarak aşağılayıcı veya olumsuz bir çağrışım olduğunu öne sürüyorlar.

¹⁶ J.H. Charlesworth, *Judaisms and their Messiahs*, eds. Jacob Neusner, Willam S. Green, and Ernest Frerichs (New York: Cambridge University Press, 1987), 234.

¹⁷ Charlesworth, a.g.e., s.236-237.

¹⁸ Charlesworth, a.g.e., s.240.

¹⁹ Craig A. Evans, *Israel's Messiah in the Bible and Dead Sea Scrolls*, eds. Richard S. Hess and M. Daniel Carroll (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2003), 94-95.

²⁰ Evans, a.g.e., 98.

²¹ Charlesworth, *Judaisms*, 230.

²² İsa'nın çağırıldığı öğrencilerden biriydi (Yuhanna 1:43)

Eski Ahitte hor görülmüş ve küçük görülen bir Mesih'in temeli var mıdır? Matta 2: 23'deki birçok "peygamber" nedeniyle, bu görüş nefret dolu bir Mesih fikrinin birçok kehanete atıfta bulunduğunu öne sürmektedir. Rydelnik, Matta'nın "Eski Ahid'in Mesih'in hor göreceği öğretisini özetlediğini" ve "belirli bir alıntıyı değil genel bir fikri ifade ettiğini" iddia ediyor.²³ Belirli bir pasaj olmamasına rağmen, Bu fikir veya tema nereden kaynaklanabilir?

Eski Ahit'te şöyle diyor: "Hüzünlü bir adam olan erkekler tarafından hor görüldü ve reddedildi; ve erkeklerin yüzlerini gizlediği biri olarak hor görüldü ve biz ona saygı duymadık."²⁴ Hristiyanlar, Yeşaya 53'ü münzevi olarak yorumladılar. "Matta, Yahudiler tarafından aşağılanıp reddedilen Galilyalılar ile Yeşaya 53: 3'te konuşulan bahsedilen arasında açıkça bir bağlantı gördü. Yeşaya'nın bazı bölümlerinde Hristiyanların Hz. İsa olarak tanımladığı acı çeken kulu anlattığı söylendi²⁵ Bu şekilde sadece Yeşaya değil Mesih'in geleceği ile ilgili bilgi aktaran. "Zekeriya, İsrail'i gelecekteki Mesih kralı ölü bir köle olarak değerlendiriyor.²⁶ Bu görüş, Matta'nın bu pasajları özellikle atıfta bulunduğunu, ancak Eski Ahit'in ümitsiz bir Mesih fikrine atıfta bulunduğunu iddia etmez.²⁷ Verilen bu pasajlar, yalnızca fikrin Kutsal Yazılarda bulunabileceğini göstermek içindir.

Bu görüşün savunucuları tarafından kullanılan bir kanıt, Natanyel'in Hz. İsa'ya Yuhanna İncil'inde Nasıralı'ya verdiği tepkisidir. Yuhanna 1'de Filipus, Mesih'i Nathanael'e "Nasıralı Hz. İsa" olarak tanımladı. Buna cevaben, Natanyel ona "Nasıra'dan iyi bir şey çıkabilir mi?" dedi.²⁸ Natanyel'in yanıtı önceden belirlenmiş miydi? Nasıra İsrail'de küçümseyen veya reddedilen bir kasaba mıydı? Bu metin tek başına Nasıra'nın İsrail'deki birinci yüzyıl Yahudileri arasında belirli bir üne sahip olup olmadığını kanıtlayamaz. Bununla birlikte, metne dayanarak, bir Yahudi olan Natanyel'in Mesih gibi iyi bir kişinin ya da bu kasabadan gelmesine şaşıracağı anlaşılıyor. "Matta'nın' Nasıray'ı kullandığı tek yer"de de, soru soran kişinin imasında küçümşenen bir yer olarak kullanıldığı iddia ediliyor.²⁹ Bu İncil'deki Nasıra açıklaması ve Nasıralı terimine dayanarak, ekli bir olumsuz çağrışım var gibi görünüyor. Ek olarak, önceki yorumcular, Galili bölgesinin diğer Yahudiler tarafından daha aşağı olarak görülmesi fikrini desteklemektedir.

²³ Michael Rydelnik, *The Messianic Hope: Is the Hebrew Bible Really Messianic?* (Nashville, TN: B&H Publishing, 2010), 110.

²⁴ Yeşaya 53: 3.

²⁵ Yeşaya 53:4-5.

²⁶ Zekeriya 9,10,12.

²⁷ Rydelnik, *The Messianic Hope*, 110-111.

²⁸ Yuhanna 1:46

²⁹ Matta 26:71; Rydelnik, *The Messianic Hope*, 110.

“Galilyalıların kibirli Yahudiler tarafından küçümsendiği,³⁰ Yahudiler kendilerini Galilyalılardan daha yüksek bir değer olarak gördükleri ifade edilmiştir. Yahudiler kendilerini üstün görüyorlardı çünkü “kutsal kentin içinde ya da yakınında, Rabbilerin okullarında ve Tapınağın gölgesinde” yaşadılar ve ayrıca “Yasa hakkında üstün bilgi sahibi oldular ve bir topluluğun üyesi olarak daha fazla Tanrı’ya karşı sorumlu oldular.”³¹ Bu, Hz. İsa’nın zamanında Yahudiliğin içindeki kültür ise, bu görüşün iddiası gerçek kanıtlara dayanmalıdır.

İncillerin dışında, Galilyalılar veya Nasıralılar için Yahudiler’in hoşnutsuzluğu hakkında çok az kanıt var gibi görünüyor. Bart Ehrman, bilginlerin uzun süredir bildiklerini, “Nasıra adının Eski Ahit’te, Flavius Josephus’un yazılarında ya da Talmud’da asla söz edilmediğini” iddia ediyor.³²

Bu, Nasıra’nın “üçüncü ya da dördüncü yüzyılda Hristiyan din adamlarını listeleyen bir yazıya kadar Hristiyan olmayan herhangi bir metinde görülmediğini” söyleyen France tarafından da doğrulanabilir.³³ İncil dışındaki kaynakların başka, Nasıra’nın Yahudilikte belli bir üne sahip olduğu görüşüne yardımcı olmuyor. Matta ve Yuhanna Yahudi olmasına rağmen, Nasıra ve Nasıra ile ilgili birkaç pasajı, Yahudilikte yaygın bir zihniyeti somut olarak kanıtlayamaz. Bilginler, Nasıra’nın İncil’in açıklamasından dolayı hor görülen bir kasaba olduğu sonucuna varabilirler. Matta 2:23 için bu görüşün savunucuları bu soruya evet cevabını verirdi.

Bu görüşü destekleyen araştırmacılar, Carson and France. Bu iki bilim insanı da bu görüşe katkıda bulunur. Carson, Nasıra teriminin, inanmayanlar tarafından “Hristiyanları etiketlemek için diriliş sonrası diriliş kullanmış” şeklindeki küçümseyen bir sembol olduğunu söylüyor alaycı bir şekilde, “bir tarikat olarak, Elçilerin İşleri 24: 5’te³⁴ görülebilir. Franca, daha önce açıklanamayan ve küçümseyen bir Mesih’in öngörülen peygamberlik beklentisini ispatlamak için çok sayıda yazılı referans verir. Ayrıca Mesih’in “Beklenmedik” bir yerden geleceği fikrini de içeriyor; bu, Hz. İsa’nın zamanında, Yuhanna 7:27’ye göre, “Mesih görüldüğü zaman, nereden geldiğini bilemeyecek” diyen, Yahudilerin görüşüne aittir.³⁵

³⁰ David Smith, *The Days of His Flesh* (New York: Doran, 1910), 16

³¹ Cunningham Geike, *The Life and Words of Christ* (New York: Longmans, Green, and Co., 1896), 297.

³² Bart Ehrman, *Did Jesus Exist?: The Historical Argument for Jesus of Nazareth* (New York: Harper One, 2012), 193.

³³ R. T. France, *The Gospel of Matthew, New International Commentary on the New Testament* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2007), 92.

³⁴ “Biz şunu anladık ki, bu adam dünyanın her yanında tüm Yahudiler arasında kargaşalık çıkaran bir fesatçı ve Nasranî tarikatının elebaşlarından biridir.”

³⁵ France, *The Gospel of Matthew*, 95.

Genel olarak, bu görüşün gücü, Matta'nın çoğul halini kullanan peygamberleri, sözü yerine getirmeyi belirtmek için giriş cümlesinde açıklamasıdır. Matta, Kehanetin genişliğini göz önüne alarak, Hz. İsa'nın sözü yerine getirdiğini tasvir eder, doğum anlatısının sona ermesinin Mesih hakkında daha geniş kapsamlı bir kehanetle sonuçlandırır. Bu görüşü destekleyen “Eski Ahit metniyle ilgili herhangi bir metin olmaması” ve “Nasıra terimi ile alay” arasındaki bağlantının net olarak ortaya konulmaması bu görüşün zayıf kaldığını göstermiştir.³⁶

Bu görüşün bu konudaki açıklamaları araştırılmış olsa da, bilim insanları bu kanıtların kanıt olarak yeterli olup olmadığı konusunda hala fikir birliğine varamıyorlar. Franca bunu şöyle özetliyor: “Matta 2:23'te ortaya çıkan dışsal sorunların çözümü basit değil. Bu nedenle bir bilgin bu şeyleri bu görüşün güçlü yönleri olarak listeleyebilir, ancak başka bir kişi onları görüşün zayıf yönleri olarak listeleyebilir.”³⁷

HZ. İSA VE NASIRA

Bu görüşün destekçileri, Eski Ahit ile Hz. İsa arasında bir çeşit ima ya da tipolojik bağlantı olduğunu savunuyorlar. Eski Ahit'teki Nasıra veya Kutsal Bir düşünce ile Yeni Ahit'teki Kutsal Kişi olarak Hz. İsa arasında bir bağlantı kurulur. Bu görüşün içindeki bazı farklılıklar, görüş içindeki baskın bağlantı bir söz ile Hz. İsa ile Tanrı'nın Kutsal Olanı arasındadır. Bu kelime oyunu hem Yahudi hem de Greko-Romen söyleminde standart ve kabul edilmiş bir tartışma biçimi idi.

Davies ve Allison'ın bu görüşe verdiği destek ve kanıt, orijinal dil için önceki görüşe göre daha fazla açıklama sağlamıştır.³⁸ Pasajda daha önce belirtilen çoğu peygamberlerin şekli, bu görüş ile ele alınmış ve normalden farklı bir okuma için kanıt olarak kullanılmıştır.

Nasıralı İsa, Kutsal Yazıların Nasıra fikrine nasıl bağlanır? Bu görüş, özellikle Nasıra ve Nasıralı arasında, Matta sözleri üzerinde bir rol oynar. Bu görüş, eşsiz tanıtım formülünü nasıl açıklar? Çoğul “peygamberler” genellikle bu kısımda, Hakimler'de geçen eski peygamberler olarak açıklanmaktadır.³⁹ “Matta 2:23'ün tanıtım formülü, Matta'nın Eski Ahit'e referans vermeyi planladığını kuvvetle gösteriyor, bu yüzden Eski Ahit pasajını veya alıntı yaptığı geçişlerin kombinasyonuna bakılmalıdır.”⁴⁰

Davies ve Allison, bağlantının Septuagint'deki “Nasıra” ve “Tanrı'nın kutsal biri” denkleminde ve Yeşaya “4:3'teki” kutsal “yerine” Nasıra “nın yerine getirildiğini belirtti. “Nasıra” ve “kutsal” eş anlamlı olarak kabul edildiyse, Nasıra ile Nasıralı arasındaki bir söz, İsa'yı kutsal olarak adlandırmanın bir yoludur. Markos'1: 23-24'te, “Tam o sırada havralarında bulunan ve kötü ruha tutsak olan bir adam, «Ey Nasıralı İsa, bizden ne istiyorsun?» diye bağırdı.

³⁶ Anthony Caffey, “Matthew 2:23 and the Use of the Old Testament: Christ as Nazirite/Judge/Deliverer Par Excellence” (PhD diss., Trinity Evangelical Divinity School, 2015), 31.

³⁷ France, *The Gospel of Matthew*, 95.

³⁸ Craig Keener, *A Commentary on the Gospel of Matthew* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999), 114.

³⁹ Menken, “The Sources,” 459.

⁴⁰ Menken, “The Sources,” 460.

«Bizi mahvetmeye mi geldin? Senin kim olduğunu biliyorum, Tanrı'nın Kutsalısın sen!» Kim olduğunuzu, Tanrı'nın Kutsalı olduğunu biliyorum.” Hz. İsa'nın, Nasıra ile eş anlamlı olarak gösterilebilecek olan, Tanrı'nın Kutsal Kişi olduğu fikri, burada önerilen Eski Ahit fikridir.

Giriş cümlesini cevaplama dışında bu görüş tarafından sağlanan tez veya argüman nedir? Bu görüşü destekleyen birçok bilim insanı, Matta'nın burada tipoloji kullandığına inanıyor. Caffey, İsa'nın Matta'daki doğum öyküsü ile Şimşon'un Hakimler'deki doğumu hakkında bir benzerlik olduğunu öne sürüyor; ebeveynlerinin çocuğunun doğması bir kurtarıcı olacağını, doğan çocuğun Tanrı meleği tarafından ilan edildiğini ve doğumun doğaüstü olduğunu söylüyor.⁴¹ Bu benzerlikler ve Matta'nın “peygamberlerin sözlerinin yerine gelmesi” ifadesi bu görüşün temelleridir.

Eski Ahit, Hakimler 13:5'in bağlamı, Manoah ve kısır olan karısının bir anlatımıdır. Rab'bin bir meleği ona hamile kalacağını ve bu çocuğun İsrail'i baskı yapan Filistliler'den kurtarmaya başlayacak bir Nezir Adağı (Tanrıya adanmış olan) olacağını söyler. Çölde Sayım 6'da “Eğer bir erkek ya da kadın RAB'be özel bir adak, Nezir Adağı yapmak, kendini RAB'be adamak isterse”⁴²:1- şaraptan veya diğer sarhoş edici içeceklerden; 2- saçını kestirmekten; 3- bir ölüye temastan⁴³ uzak durmasını emrediyor. Rabb'in Meleği, Nezir adağının kurallarını, “başına ustura değmeyecek” şartını koşarak Manoah'ın karısına müjdeyi verdi. Matta 2: 23'e referans olarak önerilen bu pasaj, özellikle Tanrı'nın Rabb'inin meleği tarafından verilen Şimşon'un annesine Tanrı'nın vaadi dahilinde, Şimşon'un doğum hikayesinin ortasında gelir.

Kanaatimce Hakimler 13:5'ten alıntı yapılması yeterli değildir. Rabb'e adanmış olmanın ölçütü olarak Çölde Sayım 6' da gösteriliyorsa Hz. İsa'nın yaşam biçimi eleştiriye açıktır. Bazıları, Hz. İsa'nın Nezir Adaklarını yerine getirirken yorumlanabilecek şeyleri nasıl yaptığını göstermeye çalışsa da, Nezir adaklarına uymadığını gösteren olaylar da var. “Ölü bir kızın vücuduna dokunmadı mı? (Matta 9: 23-25)⁴⁴ Gerçekten de, Hz. İsa'nın yaşam tarzı Nezir adakları ahlakından başka bir şeydi diyebiliriz.

⁴¹ Caffey, “Matthew 2:23,” 33-34.

⁴² Çölde Sayım 6:2

⁴³ Daniel Block, Judges, Ruth, New American Commentary (Nashville, TN: B&H Publishing, 1999), 403.

⁴⁴ 23-24İsa, yöneticinin evine varıp kaval çalanlarla gürültülü kalabalığı görünce, «Çekilin!» dedi. «Kız ölmedi, sadece uyuyor.» Onlar ise kendisiyle alay ettiler. 25Kalabalık dışarı çıkarılınca İsa içeri girip kızın elinden tuttu, kız da ayağa kalktı.

HZ. İSA'NIN VE MESİH

Nasıralı İsa'nın Mesih fikrini desteklediği iddia edilen görüş Yeşeya 11:145 de yer almaktadır. Bu pasajda Yişay'ın kütüğünden yeni bir filiz çıkacak, Kökünden bir fidan meyve verecek diyor. “Yeşeya kitabının oluştuğu ortam, Kuzey İsrail'in yıkımına neden olan ve Güney Yahuda'nın varlığını tehdit eden Asur krizi idi.⁴⁶ Bu kitap belirsizlik ve endişe zamanında olan insanlar için yazılmıştır. Asurilerin Kuzey Krallığı'nı sürgünlere gönderdikleri bilinmektedir. Asur Krallığı çok güçlüydü ve Hezekiel devrinde Kudüs'e bile saldırdı. Yahuda halkı bu korkunun tam ortasında, Yeşeya peygamber insanlara önderlik etmiştir. Bu nedenle, Yeşeya'daki ana temalardan biri yapısal olarak 1-39 arasındaki bölümler güneydeki Yahuda krallığının güçlü komşusu Asur tarafından tehdit edildiği dönemi anlatıyor. Yeşaya, Yahuda'ya yönelen gerçek tehdidin Asur'un yenilmez gücü değil, halkın günahı, Tanrı'ya başkaldırmaları ve Yahuda halkının Tanrı'ya güvensizlikleri olduğunu gördü. Peygamber çarpıcı söz ve davranışlarla Yahuda halkını doğruluğa ve adalete çağırmaktadır. Onları uyarır, Tanrı'ya kulak vermekte gecikirlerse, felaketlerin yakalarını bırakmayacağını söyler. Yeşaya, dünya çapında barışın sağlanacağı dönemi ve Davut'un soyundan gelecek olan örnek kralın gelişini de önceden bildirdi, ikinci ana tema ise; 40-55 arasındaki bölümler değişen tarihsel durumu yansıtır. Asurlular'dan sonra bölgede egemen güç haline gelen Babilliler İ.Ö. 586'da Yerusolim'i ele geçirir ve halkını Babil'e sürgün eder. Peygamber, Tanrı'nın kendi halkını özgür kılıp Yerusolim'e geri götüreceğini ve yeni bir yaşama kavuşturacağını müjdeler. Bu bölümlerde öne çıkan konu, Tanrı'nın tarihi yönlendiren Egemen Rab olduğu, halkının aracılığıyla öteki ulusları da bereketleyen tasarıları olduğudur. Ve son tema ise; 56-66 arasındaki bölümler sürgünden Yerusolim'e dönenlere ve Tanrı'nın halkına verdiği sözleri yerine getireceğine dair güvence bekleyenlere sesleniyor. Ayrıca doğruluk, adalet, Şabat Günü'ne uyulması ve dua konusunda kaygılar dile getiriliyor. Özet olarak kitap Tanrı'nın mutlak büyüklüğünü, üstünlüğünü vurguluyor. Bütün öbür ilahlar Rab'bin önünde sadece cansız putlardır.⁴⁷Mesih bekleyen bir umut kapası olmuştur.⁴⁸

İncelenen pasaj, “Yeşeya'nın halkın kurtuluşu ve Mesih anlayışı içinde olduğu görülür.⁴⁹ Önceki bölüm İsrail'in kalıntılarından ve Tanrı'nın gazabının Asur'un gelecekte yıkıma uğramasına neden olacağından bahsediyor.⁵⁰ Asur'un askeri gücü olsa da, doğaüstü güce sahip olan Tanrı'dır. Bu gerçeği Yahuda'ya gelecek olan Mesih'e söz vererek açıklar.

⁴⁵ “Yişay'ın kütüğünden yeni bir filiz çıkacak,Kökünden bir fidan meyve verecek.”

⁴⁶ 42 John Oswalt, The Book of Isaiah: Chapters 1-39, New International Commentary on the Old Testament (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986), 28.

⁴⁷ Yeşeya bölümü (1-66)

⁴⁸ Alec Motyer, The Prophecy of Isaiah (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1993), 13.

⁴⁹ Alec Motyer, 120

⁵⁰ Oswalt, The Book of Isaiah, 277.

Pasaj 11:1-16'⁵¹ ayrıntılı bir şekilde anlatılır. Tanrı "Yişay'ın kökü halklara sancak olacak, O gün uluslar ona yönelecek. Kaldığı yer görkemli olacak. O gün Rab, Asur'dan, Mısır, Patros, Kûş, Elam,Şinar, Hama ve deniz kıyılarından Halkının sağ kalanlarını kurtarmak için İkinci kez elini uzatacak." iyileşeceği umudunu da ekler.⁵² Yişay'dan (Davud'un babası)⁵³ gelen bu ateş veya kök, Mesih ve onun doğacağı aileyi ifade eder.⁵⁴

Eski Ahit'te başka yerlerde de gelecekteki soy konuşulur. Yeremya "İşte Davut için doğru bir dal çıkaracağım günler geliyor" diyor RAB. "Bu kral bilgece egemenlik sürecek, Ülkede adil ve doğru olanı yapacak"⁵⁵ diye ilan eder. Ayrıca, Zekeriya peygamber bir soydan bahseder. Zekeriya şöyle diyor: Ona Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor de: "İşte Dal diye adlandırılan adam! Bulunduğu yerde filizlenecek ve RAB'bin Tapınağı'nı kuracak."⁵⁶

SONUÇ

Bütün bu görüşlerin üzerinde anlaşıldığı ilk sonuç, Nasıralı'nın temel anlamının, İsa'nın Nasıra'dan geldiğidir. Pasajın diğer tüm açıklamaları, yazarın amaçladığı ikincil bir anlam ya da bütünleme sağlamaktadır. Açıkçası, aşağılanmış Nasıra görüşü, bu pasajın İsa'nın Nasıralı olduğunu açıkladığını ileri sürüyor. Aşağılanmış Nasıra için ikincil anlam, aşağılanmış Mesih'in, peygamberin sözlerini yerine getirmesidir. Hz. İsa Nasıralı ve Tanrı'nın Kutsalı olarak görülüyor ve temel anlamın Nasıralı İsa ile ilgili olduğuna da inanılıyor.

Matta 2:23, Hz. İsa'nın doğum hikayesinin sonunda gelir. Daha önce de tartışıldığı gibi, bu doğum hikayesi İsa'yı her şeyin yerine getirilmesi olarak sunar. Bu pasaj, Eski Ahit'te öngörülen Mesih olduğuna dair nihai kanıt olarak, sonuçlanma veya sonuç olarak işlev görür. Matta, potansiyel olarak tipolojik olarak, İsa'nın Musa ve İsrail gibi Mısır'dan nasıl çıktığını göstermiştir. Fakat bu yeni Musa ve Mesih nereye Mısır dışına çıkar? Ailesi gider ve Nasıra şehrinde yaşar.⁵⁷

⁵¹ Yişay'ın kütüğünden yeni bir filiz çıkacak, Kökünden bir fidan meyve verecek. 2 RAB'bin Ruhü, bilgelik ve anlayış ruhu, Öğüt ve güç ruhu, bilgi ve RAB korkusu ruhu Onun üzerinde olacak. 3 RAB korkusu hoşuna gidecek. Gözüyle gördüğüne göre yargılamayacak, Kulağıyla işittiğine göre karar vermeyecek.4Yoksulları adaletle yargılayacak, Yeryüzünde ezilenler için dürüstçe karar verecek. Dünyayı ağzının değneğiyle cezalandıracak, Kötüleri soluğuyla öldürecek. 5 Davranışının temeli adalet ve sadakat[i] olacak. 6 O'nun döneminde kurtla kuzu bir arada yaşayacak, Parsla oğlak birlikte yatacak, Buzağı, genç aslan ve besili sığır yanyana duracak, Onları küçük bir çocuk güdecek.7 İnekle ayı birlikte otlayacak, Yavruları bir arada yatacak. Aslan sığır gibi saman yiyecek.8 Emzikteki bebek kobra deliği üzerinde oynayacak, Sütten kesilmiş çocuk elini engerek kovuşuna sokacak. 9 Kutsal dağımın hiçbir yerinde Kimse zarar vermeyecek, yok etmeyecek. Çünkü sular denizi nasıl dolduruyorsa,Dünya da RAB'bin bilgisiyle öyle dolacak. Sürgünler Geri Dönecek 10 Yişay'ın kökü halklara sancak olacak,O gün uluslar ona yönelecek. Kaldığı yer görkemli olacak. 11 O gün Rab, Asur'dan, Mısır, Patros, Kûş, Elam, Şinar, Hama ve deniz kıyılarından Halkının sağ kalanlarını kurtarmak içinİkinci kez elini uzatacak.

⁵² Oswalt, The Book of Isaiah, 278. Yeşaya 11:10-11

⁵³ 1 Samuel 17:1-58

⁵⁴ Motyer, The Prophecy of Isaiah, 121.

⁵⁵ Yeremya 23:5

⁵⁶ Zekeriya 6:12

⁵⁷ Matta:2:19-23

Bu, metnin akışını Eski Ahit imgesine getirir. Hz. İsa'nın ailesi neden Nasıra'ya taşındı? Pasajın geri kalanı şöyle diyor: “peygamberlerde konuşulanan yerine getirilebilmesi için O'na Nasıralı denildi. Nedense, Nasıra'ya giden Hz. İsa, Eski Ahit hiç Nasıra'dan bahsetmese de peygamberlerin söylediklerini yerine getirir. “Matta, Eski Ahit'te bulunmayan kelimeleri Hıristiyanlık öncesi yazılmış kanonik olmayan metinlerde sunar.⁵⁸ Nasıralı İsa, peygamberlerin yerine getirilmesidir. Matta İncili boyunca Matta, Hz. İsa'nın Kutsal Yazıların farklı yönlerini nasıl yerine getirdiğini gösterir. Bu örnekte, Matta İsa'nın peygamberlerin sözlerini nasıl yerine getirdiğini gösteriyor.

Matta okuyucuya çok zengin, derin ve geniş bir alıntı sunuyor ki Hz. İsa'nın beklenen Mesih bağlantısını güçlendiriyor. Çok sayıda bilim insanı, Matta'nın alıntı yaptığı pasajın kutsal sözün yerine gelme fikrini desteklemiştir.⁵⁹

Matta Peygamberlerin sözünün yerine gelmesinden bahsediyor ve bu pasajı kullanıyorsa, birden çok kutsal yazıya ve temaya atıfta bulunabilirdi. Diğer bilim insanları, Matta'nın alıntılarının dolaylı olduğu fikrini desteklemektedir. “Bu yüzden ilk iddiada bulunan kişi, alıntının yalnızca doğrudan değil dolaylı bir alıntı olduğunu öne sürüyor.⁶⁰ Dolaylı bir alıntı Tanrı ya da peygamber sözünün yerine gelmesini sağlayabilir. Bu tür bir kehaneti yerine getirme, Yeni Ahit'te benzeri görülmemiştir. Rydelnik Matta 26:56,⁶¹ Elçilerin İşleri 3: 18-24⁶² ve Romalılar 1:26⁶³'yi diğer sözü yerine getirme örnekleri olarak listeler.⁶⁴

Matta 5: 17'de Hz. İsa şöyle diyor: “Yasaları veya Peygamberleri kaldırmaya geldiğimi sanmayın; Onları ortadan kaldırmaya değil, onları yerine getirmeye geldim.” Yeni Ahit'in bol miktarda mesih peygamberlik / yerine getirme pasajları vardır. Özellikle İnciller, Hz. İsa'yı bu şekilde canlandırırken ustalık gösterir. Luka 24:27, Hz. İsa'nın kendisine Kutsal Yazıları nasıl yerine getirdiğini göstermek için öğrettiğini gösterir: “Sonra Musa'nın ve tüm peygamberlerin yazılarından başlayarak, Kutsal Yazıların hepsinde kendisiyle ilgili olanları onlara açıkladı.”

Hz. İsa'nın Kendisini Kutsal Yazıların yorumunda açığa çıkardığını söyleyebiliriz.

⁵⁸ Hagner, Matthew 1-13, 40.

⁵⁹ Rydelnik, The Messianic Hope, 109; France, The Gospel of Matthew 94-95.

⁶⁰ W. Barnes Tatum, “Matthew 2.23□ Wordplay and Misleading Translations,” Bible Translator 27 (January 1976): 136.

⁶¹ Ama bütün bunlar, peygamberlerin yazdıkları yerine gelsin diye oldu.» O zaman öğrencilerin hepsi O'nu bırakıp kaçtı.

⁶² 17-18«Bu halkın, yani İsrail'in Tanrısı, bizim atalarımızı seçti ve Mısır diyarında gurbette yaşadıkları süre içinde onları büyük bir ulus yaptı. Sonra güçlü eliyle onları oradan çıkardı, çölde yaklaşık kırk yıl onların nazına katlandı. 19-20Kenan diyarında yenilgiye uğrattığı yedi ulusun topraklarını İsrail halkına miras olarak verdi. Bütün bunlar aşağı yukarı dört yüz elli yıl sürdü. «Sonra Tanrı, Samuel peygamberin zamanına kadar onlar için hakimler yetiştirdi. 21Halk bir kral isteyince, Tanrı onlar için Benyamin oymağından Kiş oğlu Saul'u yetiştirdi. Saul kırk yıl krallık yaptı. 22Tanrı, onu tahttan indirdikten sonra onlara kral olarak Davut'u başa geçirdi. Onunla ilgili şu tanıklıkta bulundu: ‘İşay oğlu Davut'u gönlüme uygun bir adam olarak gördüm, o her istediğimi yapar.’ 23Tanrı, verdiği sözü tutarak bu adamın soyundan İsrail'e bir Kurtarıcı, İsa'yı gönderdi. 24İsa'nın gelişinden önce Yahya, tüm İsrail halkını, tövbe edip vaftiz olmaya çağırdı.

⁶³ 2-4Tanrı, öz Oğlu Rabbimiz İsa Mesih'le ilgili olan bu müjdeyi peygamberleri aracılığıyla Kutsal Yazılarda önceden vaat etti.

⁶⁴ Rydelnik, The Messianic Hope, 111.

KAYNAKÇA

Kutsal Kitap

- Albright, William Foxwell. "The Names 'Nazareth' and 'Nazoraeon'." *Journal Of Biblical Literature* 65, no. 4 (December 1946): 397-401.
- Allison, Dale and W.D. Davies, *The Gospel According to Saint Matthew*. International Critical Commentary. New York: T&T Clark, 2000.
- Anthony Caffey. "Matthew 2:23 and the Use of the Old Testament: Christ as Nazirite/Judge/Deliverer Par Excellence." PhD diss., Trinity Evangelical Divinity School, 2015. Accessed January 27, 2018.
- Beale, Gregory. *Handbook on the New Testament Use of the Old Testament*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2012.
- Bird, M. F. *Are You the One Who is to Come?* Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009.
- Block, Daniel. *Judges, Ruth*. New American Commentary. Nashville, TN: B&H Publishing, 1999.
- Brown, Raymond. *The Birth of the Messiah*. New York: Doubleday, 1993.
- Carson, D.A. *God with Us*. Ventura, CA: Regal Books, 1985.
- Charlesworth, J.H. *Judaisms and their Messiahs*. Edited by Jacob Neusner, Willam S. Green, and Ernest Frerichs. New York: Cambridge University Press, 1987.
- Chilton, Bruce, trans. *The Isaiah Targum*. Wilmington, DE: Michael Glazier, 1987.
- Dimant, Devorah. *Jewish Writings of the Second Temple Period*, ed. Michael Stone. Philadelphia, PA: Fortress Press, 1984.
- Edwards, James. *The Gospel According to Mark*. Pillar New Testament Commentary. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2002.
- Ehrman, Bart. *Did Jesus Exist?: The Historical Argument for Jesus of Nazareth*. New York: Harper One, 2012.
- Evans, Craig A. *Israel's Messiah in the Bible and the Dead Sea Scrolls*. Edited by Richard S. Hess and M. Daniel Carroll. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2003.
- Fishbane, Michael. *Biblical Interpretations in Ancient Israel*. Oxford: Clarendon Press, 1985.
- France, R. T. *The Gospel of Mark*. New International Greek Testament Commentary. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2002.
- France, R. T. *Matthew*. Tyndale New Testament Commentaries. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1985.
- France, R.T. *The Gospel of Matthew*. New International Commentary on the New Testament. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2007.
- Geike, Cunningham. *The Life and Words of Christ*. New York: Longmans, Green, and Co., 1896.
- Graves, Thomas. "A Story Ignored: An Exegesis of Matthew 2:13–23." *Faith and Mission* 5 (Fall 1987): 66-76.
- Hagner, Donald. *Matthew 1-13*. World Biblical Commentary. Nashville, TN: Thomas Nelson, 1993.
- Keener, Craig. *A Commentary on the Gospel of Matthew*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999.

- Louis, Kenneth R. R. Gros. *Literary Interpretations of Biblical Narratives* vol. 2. Nashville, TN: Abingdon, 1982.
- Luz, Ulrich. *Matthew 1-7*. Minneapolis, MN: Fortress Press, 2007.
- Menken, Maarten J.J. “The Sources of the Old Testament Quotation in Matthew 2:23.” *Journal of Biblical Literature* 120, no. 3 (Fall 2001): 451-468.
- Motyer, Alec. *The Prophecy of Isaiah*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1993.
- Oswalt, John. *The Book of Isaiah: Chapters 1-39*. *New International Commentary on the Old Testament*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986.
- Pentecost, J. Dwight. *The Words and Works of Jesus Christ*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1981.
- Rengstorf, K. H. *The New International Dictionary of New Testament Theology*, vol. 2. Edited by Colin Brown. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1976
- Rydelnik, Michael. *The Messianic Hope: Is the Hebrew Bible Really Messianic?* Nashville, TN: B&H Publishing, 2010.
- Smith, David. *The Days of His Flesh*. New York: Doran, 1910.
- Tatum, W. Barnes. “Matthew 2.23 Wordplay and Misleading Translations.” *Bible Translator* 27 (January 1976): 135-138.
- Turner, David. *The Gospel of Matthew*. *Cornerstone Biblical Commentary*. Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 2005.
- Wilkins, Michael J. *Zondervan Illustrated Bible Backgrounds Commentary*. Edited by Clinton E. Arnold. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2002.